

גליון תתקפה • ערש"ק פרשת תבוא

לקראת שובת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

ההבדל בין "עד מוכיח" ל"עד סתם"

מתי נדרש לחוש "אנוס על פי הדיבור"?

בהא דחייב ביכורים תלוי בדרושה ושיבה

פשר חיובו של אליהו הנביא

קובץ זה יוצא לאור לעילוי נשמת

ה"ה הרב החסיד ר' מאיר ב"ר שמחה יצחק ע"ה זאיאנץ
ס. פאלו ברזיל

ולזכות בניו הני לומדי ותמכי אורייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה ה"ה האחים החשובים

הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו

יהי רצון שיתברכו בכל מיילי דמיטב מגפשו ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

פתיחה

בעזה"ת.

הננו מתכבדים להגיש לפניכם את הקונטרס 'מקראת שבת' (גליון התקפת) היום"ל לפרשת תבוא, ובו אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

◇ ◇ ◇

המדור "מקרא אני דורש" עוסק בסתירה שיש לכאורה בדברי רש"י על הכתוב "האמרת . . . האמירך", שבתחילה כותב "אין להם עד במקרא", ומסיים "ומצאתי להם עד . . . כמו יתאמרו כל פועלי און". ויבוארו הדברים על פי שיטתו של רש"י בלימוד פשוטו של מקרא.

המדור "יינה של תורה" עוסק בירידת יעקב למצרים שהי' "אנוס על פי הדיבור", כיצד יתכן שקיים את ציווי ה' רק בעל כרחו ולא ברצון וחשק, ויבואר יסוד גדול בעבודת ה' של האדם עם סביבתו הגשמית והחומרית, שצריכה להיות באופן של "בעל כרחך" מחד, ובחיות והתלהבות מאידך.

במדור "חידושי סוגיות" יחקור בזמן חלות חיוב הביכורים, אי הוי רק אחרי י"ד שנה שכבשו וחלקו, או שכל יחיד נתחייב בביכורים מיד שכבש וישב בחלקו, ויחדש דס"ל לספרי בדרך שלישית שהחלות היא מיד בכניסה לארץ, והא דבעי ירושה וישיבה הוא רק בגדר הסרת אר"י דרביע עלי'.

בברכת שבתא טבא
מכון אור החסידות

תוכן עניינים

מקרא אני דורש ..... ב
"אין להם עד" או "מצאתי להם עד"?

למה לא פירש רש"י מיד ש"האמרת" הוא מלשון תפארת כמו שנאמר "יתאמרו כל פועלי און"? / מה ההבדל בין "עד מוכיח" ל"עד" סתם? / איפה רואים ש"ה' האמרת" ו"ה' האמירך" בכל יום? / ביאור שני פירושי רש"י על "האמרת" ו"האמירך"

(נ"פ לקוטי שיחות ח"ד עמ' 162 ואילך)

פנינים ..... ה
להתעלות לדרכיו של הקב"ה

(נ"פ לקוטי שיחות ח"ד עמ' 153 ואילך)

"עד" היום הזה – בכלל או לא בכלל? (נ"פ לקוטי שיחות ח"ד עמ' 99 ואילך)

יינה של תורה ..... ו
להיות "אנוס על פי הדיבור"

איך יתכן שרצון יעקב ה' ההיפך מרצון ה' / כיצד מתיישבים יחד "על כרחך אתה חי" ו"על כרחך אתה מת"? / מתי צריך היהודי לתוש "אנוס על פי הדיבור"? / ומהי הדרך להצליח בשליחות בעולם? / שליחות הנשמה למטה, והיחס הנדרש מהאדם לשליחותו בעולם השפל

(נ"פ לקוטי שיחות ח"ד עמ' 127 ואילך)

פנינים ..... ט
דרוש ואגדה

בין "תבנית" ל"חכמת משנת" (נ"פ לקוטי שיחות ח"ד עמ' 106 ואילך)

"לב לדעת" – ננתנת כח לעבודה בארץ ישראל (נ"פ לקוטי שיחות ח"ד עמ' 105 ואילך)

חידושי סוגיות ..... י
כהא דחיוב כיכורים תלי בירושה וישיבה

יחדים פלוגתא היש"ס גבי מצוות שנאמרה בהם ביאה בלי ישיבה, דלכא' אין ביניהם פלוגתא בדין ביכורים; ויקשה בדיק לשון הברייתא / יחדש דיש פלוגתא אי ירושה וישיבה היינו דיחיד או דריבם / יוסיף בביאור הפלוגתא בזה בין הברייתא דספרי למ"ד שבש"ס

(נ"פ לקוטי שיחות ח"ד עמ' 145 ואילך)

תורת חיים ..... יג
"דירה בתחתונים" כלבו של ילד פלוני

דרכי החסידות ..... יד
פשר חיובו של אליהו הנביא

שיחות קודש ..... טז
לנצל כל רגע פני ללימוד התורה

צוות העריכה וההגהה:

הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב מאיר יעקב וילברשטרום, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

מכון "אור החסידות", מנ"פ ארץ הקודש ת.ד. 2033 כפר חב"ד, Or Hachasidus - Head Office, 1469 President st. • 6084000 #BSMT, Brooklyn, NY 11213 - United States (718) 534 8673

להנצרות והארות:

מ"ל מערכת: *5717 orhachasidutil@gmail.com

וזאת למודעי, שבדרך כ"ל לא הובאו הביאורים כאופן שהופיעו במקורם, אלא עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים הושמע ריבוי השקופ"ט והמקורות שהופיעו במקורם, ויש להוסיף, אשר במקור הדברים מופיעים בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנמצאו בתוכן העניינים), וימצא מוב, ויזכר לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

מקרא אני הדרש

ביאורים בפשוטו של מקרא

"אין להם עד" או "מצאתי להם עד"?

למה לא פירש רש"י מיד ש"האמרת" הוא מלשון תפארת כמו שנאמר "יתאמרו כל פועלי און"? / מה ההבדל בין "עד מוכיח" ל"עד" סתם? / איפה רואים ש"ה' האמרת" ו"ה' האמירך" בכל יום? / ביאור שני פירושי רש"י על "האמרת" ו"האמירך"

"את ה' האמרת היום, להיות לך לאלקים, וללכת בדרכיו ולשמור חקיו ומצוותיו ומשפטיו ולשמוע בקולו. וה' האמירך היום, להיות לו לעם סגולה כאשר דבר לך, ולשמור כל מצוותיו" (פרשתנו כו, יז-ח).

ובפירוש רש"י:

"האמרת והאמירך – אין להם עד מוכיח במקרא. ולי נראה שהוא לשון הפרשה והבדלה: הבדלתו לך מאלקי הנכר 'להיות לך לאלקים', והוא הפרישך אליו מעמי הארץ 'להיות לו לעם סגולה'".

כלומר: "את ה' האמרת היום" פירושו שישראל הבדילו את הקב"ה מאלוקי הנכר, ו"ה' האמירך היום" פירושו שהקב"ה הפריש את עם ישראל מתוך עמי הארץ; ולאחר מכן ממשיך רש"י (כן הוא ברוב הדפוסים – אבל בדפוס ראשון ועוד ליתא):

"ומצאתי להם עד, והוא לשון תפארת, כמו 'יתאמרו כל פועלי און'".

והיינו, שאף שלפני כן כתב רש"י שאין להתייבות "האמרת והאמירך" ראי' שתוכיח את משמעותן מתוך המקרא (ולכן פירשם רש"י במשמעות של "הפרשה והבדלה"), הרי לבסוף מסיק רש"י שאפשר להביא ראי' מהלשון "יתאמרו כל פועלי און" – שגם "האמרת והאמירך" הוא "לשון תפארת".

ותמהו המפרשים: "הלא דברי רש"י סותרין זה את זה, דמתחילה פירש 'אין להם עד', ואחר כך פירש 'ומצאתי להם עד'" (לי' הצדה לדרך)! הווי אומר: "מעיקרא מאי סבר – ולבסוף מאי סבר" (לי' המשכיל לדרך)?!

ב. לכאורה אפשר הי' לבאר, שזהו כמו שמצינו בכ"מ שיש "מהדורא קמא" ו"מהדורא בתרא". ואף כאן: בתחילה חשב רש"י ש"אין להם עוד מוכיח במקרא", אולם לאחר מכן התחדשה לו – בבחינת "מציאה" ("ומצאתי") – הראי' מ"יתאמרו כל פועלי און".

[וכ"כ בצדה לדרך: "כוונת רש"י ז"ל כאילו אמר – אחר שכתבתי כל זה, מצאתי להם עד והוא לשון תפארת וכו', והוא חוזר ממה שכתב לעיל 'אין להם עד מוכיח במקרא'". והט"ז כתב בס' דברי דוד: "כתבו רש"י במהדורא קמא ופירשו רש"י לשון הפרשה מסברא; לבסוף מצא לו עד, ודבריו הראשונים לא זזו ממקומם".

– ויש להעיר שלפי זה יומתק זה שבדפוס הראשון של רש"י לא נמצא החלק השני ("ומצאתי להם עד וכו'"), כי התחלת הפירוש כבר נתפרסמה במהדורא קמא ודפוס ראשון הוא ממהדורא זו, ורק במהדורא בתרא הוסיף "ומצאתי כו'"].

אולם דרך זו קשה מאוד לקבלה, כי:

לפני שכתב רש"י "אין להם עד מוכיח במקרא" – בסגנון של ודאות – הוא בוודאי עבר במחשבתו על כל התנ"ך. איך איפוא לא הבחין בפסוק זה של "יתאמרו כל פועלי און"? ולאחרי שרש"י "מצא" את ה"עד" – במהדורא בתרא – הי' לרש"י צמחוק מה שכתב קודם לכן ש"אין להם עד", ולא להשאיר תיבות אלו כדבר קיים!

ג. אך הביאור בזה, לפי דיוק לשון רש"י (בתחילת דבריו) שכתב "אין להם עד מוכיח במקרא": אכן, כבר בתחילת דבריו הי' ידוע לרש"י שקיים ה"עד" של "יתאמרו כל פועלי און"; אבל כיון שאין זה "עד מוכיח", לכן לא הביאו.

[וכן כתב בצדה לדרך: "דקדק לומר 'עד מוכיח' – כלומר, עד יש להם, אבל עד מוכיח אין להם". ובמשכיל לדוד: "אין להם עד מוכיח, כלומר, עד ברור שיוכיח פירושו האמיתי לפי משמעו"].

אבל עדיין קשה (וע"ד קושיית המשכיל לדוד): "הואיל ומצא להם עד שהוא מלשון תפארת ושבח – מי הכריחו לפרשם מלשון הפרשה"? כלומר:

אמנם אין הלשון "האמרת והאמירך" בדומה ממש להלשון "יתאמרו" – ולכן אין "יתאמרו" נחשב כ"עד מוכיח" (אלא רק "עד" סתם) – ואין רש"י מוכרח לפרש את "האמרת והאמירך" במשמעות של "לשון תפארת";

אבל סוף סוף, כיון שלהפירוש "לשון הפרשה והבדלה" אין דמיון במקרא כ"ף, ואילו להפירוש "לשון תפארת" יש קצת דמיון עכ"פ (בפסוק "יתאמרו כל פועלי און") – מדוע באמת העדיף רש"י (בפירושו הראשון שהוא העיקר) דוקא את "לשון הפרשה והבדלה" (ומיאן לפרש "לשון תפארת")?

וצריך לומר, שזה שרש"י בחר לפרש "לשון הפרשה והבדלה" – ולא "לשון תפארת", הוא משום שיש קושיא על פירוש זה מצד תוכן הענין בפרשתנו, כדלקמן.

ד. והביאור בזה:

הפסוקים "את ה' האמרת היום . . . וה' האמירך היום", באים בהמשך להפסוק שלפניהם: "היום הזה ה' אלקיך מצוך גר'".

והנה, בפסוק שם מפרש רש"י את הלשון "היום הזה": "בב"ל יום יהיו בעיניך כחדשים". ומכיון שבפסוקים דידן נאמר "היום" – מובן שגם בהם פירוש "היום" הוא כמו בהפסוק שלפניהם, "בב"ל יום" (דפשיטא שאינו צריך לחזור בכל פעם באותו הענין ולהדגיש "הזה").

וזהו הטעם שרש"י מפרש בתחילה דוקא במשמעות של "הפרשה והבדלה" (ולא "לשון תפארת") – כי דוקא ענין זה מתאים לומר עליו שהוא דבר שנעשה "היום", היינו "בב"ל יום":

בכל מצב שבו ישראל נמצאים, קיימת אצלם ההכרה בזה שהקב"ה הוא אלוקיהם (ולא אחר ח"ו) – "הבדלתו לך מאלקי הנכר להיות לך לאלקים", וכמאמר חז"ל שישאלם הם תמיד "מאמינים בני מאמינים" (שבת צז, א. וראה פרש"י שמות ד, ב);

וכן הוא מצד הקב"ה, שתמיד עם ישראל הם אצלו העם המיוחד והנבחר מכל האומות – "הפרישך אליו מעמי הארץ להיות לו לעם סגולה".

אולם אם נפרש את "האמרת" ו"האמירך" במשמעות של "לשון תפארת" – אין הדבר מחוור כל כך, כי:

השבח והתפארת של הקב"ה הוא בעיקר כאשר בני ישראל הולכים בדרכיו בפועל ממש, והשבח והתפארת של ישראל היא בעיקר כאשר הם בפועל מקיימים מצוותיו של הקב"ה; והרי דבר זה אינו תמיד בגלוי, כך שאין מתאים (כ"כ) לומר עליו שהוא נעשה "היום", היינו: "בכל יום"!

[וזהו דיוק לשון רש"י "אין להם עד מוכיח במקרא":

אם ה' "עד מוכיח" וברור לפרש "האמרת" ו"האמירך" מלשון תפארת, ה' הכרח לפרש כך גם בכתוב דידן, אף שמחמת תוכן הענין קשה לומר כן; אבל מכיון שה"עד" אינו "מוכיח" כדבר מוחלט (כי "האמרת" ו"האמירך" אינם בדומה ממש ל"יתאמרו"), מוטב לפרש "לשון הפרשה והבדלה", כפי שמסתבר מתוכן הענין].

ה. אמנם לאחר כל הנ"ל, הרי כיון שפירוש זה של "האמרת והאמירך" במשמעות של "הפרשה והבדלה" אין לו דמיון ודוגמא במק"א במקרא ("לא מצאתי לו חבר"), לכן אין רש"י מסתפק בפירוש זה לבדו וממשיך להביא – בתור פירוש שני – "ומצאתי להם עד והוא לשון תפארת".

וכוונתו בזה, שאפשר גם לפרש את "האמרת והאמירך" במשמעות של תפארת – כי (אמנם עיקר התפארת והשבח היא כשבני ישראל הולכים בפועל בדרכי ה' ומקיימים מצוותיו בשלימות, אבל סו"ס) עצם זה שהקב"ה הוא "לך לאלקים" וישראל הם "לו לעם סגולה" נחשב גם כתפארת ושבח;

ולכן אפשר ליישב את הלשון "את ה' האמרת היום . . . וה' האמירך היום", שפירושם שזה חוזר על עצמו בב"ל יום (כנ"ל ס"ד) – גם בהתאם ל"לשון תפארת".

להתעלות לדרכיו של הקב"ה

והלכת בדרכיו

מצוה ח, היא שצונו להדמות בו יתעלה כפי היכולת, והוא אמרו והלכת בדרכיו (כח, ט. ספר המצות להרמב"ם)

כתב ר' אברהם בן הרמב"ם, ששאלוהו מדוע מנה הרמב"ם מצוה זו במנין המצוות, והרי היא מצוה כוללת, שלפי שיטת הרמב"ם עצמו אין למנותה (וראה במקור הדברים שקו"ט בתירוץ).

ויש לבאר:

כוונת דברי הרמב"ם "להדמות בו יתעלה כפי היכולת" אינה שהציווי הוא להתדמות לה' בהנהגה בפועל, היינו להתנהג ברחמים וכיו"ב, שבהנהגות אלו נצטוונו כבר בציוויים אחרים. אלא הציווי הוא על כוונת הלב, היינו שההנהגה ברחמים וכו' תהי' מתוך כוונה להתדמות לבורא.

ולכן אין זו מצוה כוללת, אלא היא מצוה בפני עצמה - מהמצוות שהן חובות הלבבות, שצריך האדם להתכוון בהנהגתו כדי "להדמות בו יתעלה".

ובזה יובן לשון הכתוב "והלכת בדרכיו", הליכה דייקא, כי הליכה פירושה התקדמות ועלי' ממדרגתו כדי להגיע למדרגה נעלית יותר, ובענינו - להתעלות ולהגבי' את עצמו מטבע מדותיו, כדי להתדמות במדותיו של הקב"ה.

"עד" היום הזה – בכלל או לא בכלל?

ולא נתן ה' לכם לב לדעת גו' עד היום הזה

עד היום הזה – שמעתי שאותו היום שנתן משה ספר התורה לבני לוי כר' באו כל ישראל לפני משה ואמרו כר' אף אננו עמרנו בסני וקבלנו את התורה וניתנה לנו ומה אהה משלים את בני שבטך עלי' כר', ושמה משה על הדבר, ועל זאת אמר כר' היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום (כט, ג. רש"י)

מדברי רש"י נמצא, שמפרש "ולא נתן ה' לכם לב לדעת גו' עד היום הזה" - "עד ולא עד בכלל", היינו ש"היום הזה" אינו בכלל "לא נתן ה' לכם לב לדעת", אלא "היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום".

וצריך ביאור מה דחקו לרש"י לפרש כן, שלא כשאר "עד היום הזה" שבתורה, שפירושם "עד ועד בכלל" [כגון: "על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה" (תולדות כו, ג), "על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה גו' עד היום הזה" (וישלה לב, ג), "ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה" (ברכה נד, א)].

ויש לבאר:

על התיבות "ולא נתן ה' לכם לב לדעת" פירש רש"י "להכיר את חסדי המקום ולידבק בו", היינו ש"עד היום הזה" לא דבקו בני ישראל במקום. אמנם, לפי זה יוקשה ביותר, שהרי מפורש לעיל (ואתחנן ד, ד) "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", היינו שבשעת אמירת דברים אלו היו ישראל דבקים במקום!

ולכן הוכרח רש"י לפרש לשון "עד היום הזה" כאן באופן ש"לא עד בכלל", היינו ש"עד היום הזה" לא היו ישראל דבקים בקב"ה, אבל "היום הזה" דבקים הם בו, וק"ל.

ינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך ההסידות

להיות "אנוס על פי הדיבור"

איך יתכן שרצון יעקב הי' ההיפך מרצון ה' / כיצד מתיישבים יחד "על כרחך אתה חי" ו"על כרחך אתה מת"? / כתי צריך היהודי לחוש "אנוס על פי הדיבור" / ומהי הדרך להצליח בשליחות בעולם? / שליחות הנשמה למטה, והיחס הנדרש מהאדם לשליחותו בעולם השפל

אודות ירידת יעקב למצרים, "וירד מצרימה" (פרשתנו כו, ה) אמרו חז"ל (הגש"פ) שהייתה נגד רצונו של יעקב – "אנוס על פי הדיבור".

ולכאורה הדבר תמוה ביותר:

מכיוון שירידת יעקב למצרים הייתה "על פי הדיבור", איך יתכן שרצון יעקב הי' להיפך מרצון הקב"ה?

יתר על כן: לפני ירידת יעקב למצרים נגלה אליו הקב"ה, והבטיח לו "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עִלָּה" (בראשית מו, ד), והיינו, שעל ידי הירידה למצרים יתעלה יעקב למדרגות געלות (ראה תורה אור ריש פרשת שמות). ואם כן, הי' לו ליעקב לקיים רצון השי"ת ולירד למצרים בשמחה גדולה ובחיות. ואיך יתכן שהי' הדבר נגד רצונו, בבחינת "אנוס על פי הדיבור"?

התלבשות הנשמה בגלות הגוף השפל היא בעל כורחה

אודות ירידת הנשמה בגוף והתלבשותה בו, אמרו חז"ל (סוף פ"ד דאבות, שקוראים בש"פ תבוא, ע"פ המנהג ללמוד פרקי אבות בכל שבתות הקיץ) "על כרחך אתה חי, ועל כרחך אתה מת".

ולכאורה יש כאן סתירה מרישא לסופא:

"על כרחך אתה חי" משמעו, שאין הנשמה רוצה להתלבש בגוף, והיא צריכה להחיותו בעל כורחה; ואילו "ועל כרחך אתה מת" משמעו, שהנשמה רוצה את ההתלבשות בגוף, והמיתה באה בעל כורחה. ולכאורה, איך יתכן שידורו בחדא מחתא רצון הנשמה לברוח מן הגוף, והרצון להישאר מלוכשת בו? (וראה במקור הדברים השקו"ט בתי' הרע"ב על קושיא זו).

והנה, מה ש"על כרחך אתה חי", שהנשמה אינה רוצה להחיות את הגוף, הוא מובן בפשטות: הנשמה קשורה ודבוקה תמיד במקורה בחיי החיים ב"ה, וכאשר היא מלוכשת בגוף גשמי ונחות,

הרי הדבר הוא גלות וייסורים בעבודה. וממילא, רוצה הנשמה תמיד להשתחרר ממאסר הגוף, ולשוב אל מקורה למעלה, אלא ש"בעל כרחך אתה חי". אבל כאמור, מהמשך המשנה "ועל כרחך אתה מת", משמע להיפך, שרצון הנשמה הוא להישאר מלוכשת בגלות הגוף, ויציאתה מן הגוף היא בעל כורחה.

ומבואר בספר תניא קדישא (פ"ג), אשר שני רצונות אלו אמת הם, ושניהם מרכיבים את עבודת היהודי במשך ימי חייו והתלבשות נשמתו בגוף:

מצד אחד, צריך היהודי להתבונן ולהעמיק דעתו בדברים המעוררים את האהבה להשי"ת, עד אשר "תתלהט ותתלהב הנפש . . . כרשפי אש שלהבת עזה העולה למעלה". ורוצה להתדבק בהשי"ת, "ליפרד מהפתילה והעצים [היינו הגוף] שנאחזת בהן . . . עד כלות הנפש ממש, להשתפך אל חיק אבי" חיי החיים ב"ה, ולצאת ממאסרה בגוף הגופני וגשמי, לדבקה בו ית", ולמרות ההתלהבות וכלות הנפש מכל מקום "על כרחך אתה חי", בגזירת הבורא.

ויחד עם זאת, "על כרחך אתה מת": אף שטבע הנשמה הוא לרצות להיפרד מן הגוף ולהתדבק במקורה, מכל מקום הרי רצון ה' הוא שהנשמה תתלבש בגוף דווקא, וכפי שיתבאר. ומכיוון שיהודי הוא בטל לרצון השי"ת, הרי רצון ה' נעשה רצון הנשמה, וכאשר בא היום שבו צריכה לצאת מן הגוף, הרי זה "על כרחך" ובניגוד לרצונה.

הנשמה רוצה להישאר בגלותה כדי למלאות שליחותה

ביאור העניין:

תכלית וכוונת בריאת העולמות כולם, הוא מה ש"נתאוהו הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים" (תנחומא נשא טז. תניא פל"ו). שיהי' עולם גשמי ונחות, ושם דייקא יעבדו בני ישראל את עבודתם, והם יזכרו ויקדשו את ענייני העולם הגשמיים עד אשר יהי' העולם כולו ראוי לדירה ומשכן לו ית'.

רצון השי"ת אינו בדירה בעולמות העליונים הרוחניים, כי אם דווקא בעולם הזה הגשמי הגס והנחות. וממילא אין הנשמה ממלאת שליחותה בעולמות העליונים, אלא דווקא "בתחתונים", בעולם הזה השפל שאין תחתון למטה הימנו. ולשם כך ירדה הנשמה למטה בגלות הגוף, בכדי שתמלא שליחות וכוונה עליונה זו.

וכאשר ישים האדם אל ליבו את תכלית ירידת נשמתו למטה, הנה אף שרצונו העצמי הוא להיפרד מן הגוף ולהתכלל במקורו ושורשו, מכל מקום יבטל את רצונותיו הפרטיים, ויתמסר אל הכוונה העליונה שהיא בהתלבשות הנשמה בגוף דווקא.

וכאשר יתבטל באמת אל השי"ת, הרי לא זו בלבד שייכנע ויתבטל אל רצון השי"ת, אלא יתר על כן: רצון השי"ת ייעשה רצונו העצמי, והוא עצמו ירצה להישאר נשמה בגוף בגלות ובמיצר, ולעבוד את עבודת זיכון העולם. ואף שמדובר בסבל גדול לנשמה, מכל מקום ירצה להישאר בחשכת הגוף, בכדי למלאות שם את רצון השי"ת.

ועד כדי כך, עד שכאשר יגיע הזמן בו צריכה נשמתו להיפרד מן הגוף, לא תרצה הנשמה לצאת משם. ורק "על כרחך אתה מת".

מוכרח שירגיש תמיד "על כרחך אתה חי"

והנה, שני רצונות אלו, לצאת מן הגוף ולהישאר בגוף, למרות היותם רצונות הפכיים, מכל מקום צריכים שניהם תמיד להיות מורגשים בליבו של היהודי, ואי אפשר לזה בלא זה.

מחד, הרי תכלית הכוונה בירידת הנשמה ועבודתה למטה, היא בכדי שתקדש ותזכך את העולם, ואם כן, ככל שתגדל אהבתה וכיסופי' להשי"ת, הנה תמיד צריך לידע ש"על כרחך אתה חי", והכוונה היא דווקא בעבודה בגוף הגשמי.

ומאידך, אימתי יכול האדם לברר ולזכך בשלמות את העולם הגשמי, דווקא כאשר הוא חש ומרגיש תדיר את הגלות והמיצר שבו נמצאת נשמתו. הוא חש בפחיתות הגוף, וחפץ להשתחרר ממנו, בחינת "על כרחך אתה חי", ואזי יעשה כל שביכולתו לזכך ולקדש את הגוף והגשמיות.

יתר על כן: אם האדם הגיע למצב שכבר ניחא לי' כמה שנשמתו מלוכשת בגוף הנחות והחומרי, הרי הוא בסכנה גדולה. הוא יתרגל לענייני העולם ויתחיל ליהנות ולהתענג בהם, עד שלהט התאוות יורידו לגמרי מדרגתו הרוחנית.

ועל האדם לידע, שככל שירגיש יותר את נחיתות הגוף החומרי, כך תגדל הצלחתו בשליחותו לזכך את הגשמיות.

דווקא כאשר "אנוס על פי הדיבור" יכול להצליח בשליחותו

ומעתה יובן מה שהי' יעקב "אנוס על פי הדיבור" בירידתו מצרימה, אף שהי' זה רצון השי"ת והכוונה העליונה:

בהכרח לומר, שיעקב ירד יעקב למצרים בשמחה ובחיות, שהרי זהו רצון השי"ת, שיעקב הי' בטל אליו בתכלית. אך, יחד עם זאת, ידע היטב שהירידה למצרים היא ירידה עצומה, והוא מקום נחות וחשוך ביותר. וממילא זהו מקום שיעקב מרגיש בו בגלות ובמיצר, ואינו חפץ להיות בו כלל.

ונמצא, שהיו שני רצונות אלו משמשים בו יחד: מחד הי' "אנוס" ויורד בעל כורחו, שהרי לערוות הארץ הוא יורד ואינו מקום מתאים ליהודי; ומאידך עשה זאת בשמחה ובחיות, מפני שזהו רצון השי"ת.

וכאמור למעלה, הנה דווקא כאשר מרגישים את מיצר ונחיתות העולם החומרי, אזי מצליחים לבררו ולזככו. וכמו כן גבי יעקב, שהרגיש בגודל נחיתות מצרים, והי' "אנוס" בירידתו לשם, ודווקא משום כך הצליח בשליחותו באופן נעלה.

ומזה ילמד גם האדם הוראה בעבודתו, ובפרט בעבודה עם הזולת, שאם ההשגחה העליונה זימנתו אל מקום שהוא "מקום סכנה" ברוחניות, נגד רצונו, הרי מוכרח שהדבר הוא "על פי הדיבור", ואם כן בוודאי יש לו שליחות לשם להפיץ את אור התורה והיהדות.

אבל התנאי בזה הוא שאכן הוא "אנוס", שמרגיש תמיד אשר שהייתו באותו מקום אינה על פי רצונו, והוא רוצה לברוח משם. וכאשר האדם מרגיש שעל כורחו שלחו המקום לשם, ואנוס הוא על פי הדיבור למלאות שליחותו שם, אזי יכול למלאות שליחותו מבלי להיגרר אחר גשמיות העולם. ויחד עם זאת, צריך לעשות שליחותו בשמחה, משום שמבטל רצונו לרצון הבורא ית', עד אשר יצא משם "ברכוש גדול".

בין "תבונתו" ל"חכמת משנתו"

ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים
לראות ואזנים לשמע עד היום הזה
שאין אדם עומד על סף דעתו של רבו וחכמת
משנתו עד ארבעים שנה (כט, ג רש"י שם, ו)
בפירושו על הש"ס (ע"ז ה, ב) משנה רש"י במקצת
מלשונו כאן, וכותב "סוף דעתו ותבונתו" (במקום
ו"חכמת משנתו"). ויש לבאר ההבדל בדרך הרמז:

בכתוב כאן נרמזו שלשת ה"מוחי", כחות
השכל - חכמה, בינה ודעת: "לב לדעת" - מוח
הדעת. "עינים לראות" - מוח החכמה, כי החכמה
ענינה ראיית עין השכל. "אזנים לשמוע" - מוח
הבינה, כי שמיעה היא גם לשון הבנה (ראה תו"א
משפטים עה, א ובכ"מ).

וכנגד שלשה כחות אלו כותב רש"י "סוף דעתו
כו' וחכמת משנתו": "סוף דעתו" - מוח הדעת.
"חכמת" - מוח החכמה. "משנתו" - מוח הבינה,
כי "משנה" פירושה לימוד מתוך הבנה, וכן מה
שמבין בלבו מתוך מה ששמע מאחרים, שזהו
"תבונה", כפירוש רש"י (תשא לא, ג) "ובתבונה - מבין
דבר מלבו מתוך דברים שלמד".

ומעתה יובן הטעם שבש"ס שינה רש"י וכתב
"סוף דעתו ותבונתו":

בגמ' שם מבואר שהכתוב מדבר גם על משה
רבינו, שגם הוא "לא קאים אדעתי דרבי" עד מ'
שנה, וכפירוש רש"י (שם): "אף משה רבינו לא נזכר
כו' עד מ' שנה".

ולכן לשיטת הגמ' אין מקום להזכיר כאן את
כח החכמה, כי לא יתכן לומר שעד אז לא ניתנה
למשה חכמה, שהרי מבואר בספרים (ראה בארוכה
לקוטי שיחות ח"ו עמ' 244 ואילך, וש"ס) שמדרגת משה רבינו
היא היא ספירת החכמה. ולכן כתב שם רש"י "סוף
דעתו ותבונתו", היינו כחות הבינה והדעת בלבד,
ולא כח החכמה.

"לב לדעת" - נתינת כח לעבודה בארץ ישראל

ולא נתן ה' לכם לב לדעת ג' עד היום
הזה ג' ותבאו אל המקום הזה
ותבואו אל המקום הזה - עתה אתם רואים עצמכם בגדולה
וכבוד, אל תבעטו במקום ואל ירום לבבכם, ושמרתם
את דברי הברית הזאת ונ'. ד"א, ולא נתן ה' לכם לב
לדעת, שאין אדם עומד על סף דעתו של רבו וחכמת
משנתו עד ארבעים שנה, ולפיכך לא הקפיד עליכם
המקום עד היום הזה, אבל מכאן ואילך יקפיד, לפיכך
ושמרתם את דברי הברית הזאת ונ' (כט, ג-ו רש"י)
יש לבאר בדרך הדרוש, ששני הפירושים ברש"י
משלימים זה את זה:

כאשר היו בני ישראל במדבר, היתה הנהגת
הקב"ה עם ישראל באופן שלמעלה מדרך הטבע,
ומובן שישראל הכירו בנסי הקב"ה, וגם הנהגתם
היתה בהתאם לזה.

אמנם, כאשר באו ישראל "אל המקום הזה",
ועמדו להכנס לארץ ישראל, ששם לא יהיו נסים
אלו, המן וענני הכבוד וכיו"ב, ויהי על בני ישראל
לעסוק בעבודת האדמה ובפרנסתם הגשמית לפי
דרכי הטבע, באופן שאין רואים בגלוי את יד ה' - הרי
יש חשש שגם הנהגת בני ישראל לא תהי' כדבעי.

וזהו ענינו של הפירוש הראשון ברש"י - "אל
תבעטו במקום", היינו שגם בהיותכם בארץ
ישראל, שבה אין יד ה' ניכרת בגלוי, אל תבעטו
בו ח"ו, אלא "ושמרתם את דברי הברית הזאת",
מתוך קבלת עול מלכות, למעלה מן השכל.

ומעתה יש מקום לשאול: מניין אמנם יקחו בני
ישראל את הכח להמשיך ולשמור את בריתו של
הקב"ה גם במצב שהנהגה היא בדרכי הטבע ויד
ה' אינה ניכרת בגלוי?

ועל זה בא הפירוש השני ברש"י - "אין אדם
עומד על סוף דעתו של רבו כו' עד ארבעים שנה":
דוקא עתה, לקראת כניסתם של ישראל לארץ,
ניתן לבני ישראל "לב לדעת", לעמוד על "סוף
דעתו של רבו", ותוספת ידיעה וחכמה זו היא
שתתן להם את הכח לשבור את ההעלם וההסתר
שבדרכי הטבע, ולשמור את הברית גם לאחר
שייכנסו לארץ.

יְהוּדֵי סוּגוּת

עיון ופולחן בסוגיות הפרשה

בהא דחיוב ביכורים תלוי בירושה וישיבה

יקדים פלוגתת הש"ס גבי מצוות שנאמרה בהם ביאה בלי ישיבה, דלכא' אין ביניהם פלוגתא
ברין ביכורים, ויקשה בדיוק לשון הברייתא / יחדש דיש פלוגתא אי ירושה וישיבה היינו
דיחיד או דרבים / יוסיף בביאור הפלוגתא בזה בין הברייתא דספרי למ"ד שבש"ס

מלך (פרשת שופטים יז, יד), רש"י] לאחר
ירושה וישיבה [דכתיב התם "כי תבא אל
הארץ גו' וירשתה וישבת בה גו'"] – אף כל
לאחר ירושה וישיבה", ומבואר בגמ' דהמ"ד
דפליג עליה הוא לפי ש"מלך וביכורים שני
כתובים הבאים כאחד, וכל שני כתובים
הבאים כאחד אין מלמדין" (דמדהדר כתביה
רחמנא שוב מוכח דלא ילפינן לכל התורה
מן הראשון, דאילו ילפינן מיניה היה לכתוב
לשתוק בשני (ראה רש"י קידושין כד., פסחים מ.,
סנהדרין סז: ועוד)), ומ"מ מ"ד הראשון ס"ל
דהכא שאני דאיכא צריכותא למיכתביה
בשני מקומות (עיי"ש סברות הצריכותא),
ושוב לא הוי בכלל "שני כתובים הבאים
כאחד" ושפיר ילפינן לכל התורה. ולכאורה
מעתה יש לתמוה על לשון הברייתא בטעם
המ"ד הראשון "ופרט לך הכתוב באחד מהן
כו" (וכ"ה לשון הספרי (שלה שם)) כיון
שגם בבכורים "פרט לך הכתוב" כן. ואף
שבפשטות י"ל דכוונת הלשון היא לומר דלא

בקידושין לו. ואילך איפליגו תנאי
במצוות שחיובן לאחר ביאת ישראל לארץ,
לחד מ"ד מקום שנאמר בו "ביאה" לחד
חיובו מיד בכניסתם לארץ, ודוקא במקום
דכתיב גמי "מושב" נכגון "כי תבואו אל ארץ
מושבתיכם" בפרשת נסכים (שלה טו, ב) אין
החיוב אלא לאחר ירושה [כיבוש] וישיבה
[חלוקת הנחלות לישראל], אבל לאידך מ"ד
אף היכא דנאמרה "ביאה" לחד היינו לאחר
ירושה וישיבה. והנה מבואר התם להדיא
דגבי ביכורים (דריש פרשתנו) ליכא פלוגתא,
דהא כתיב בה ישיבה גמי, "כי תבוא אל
הארץ גו' וירשתה וישבת בה גו'". אבל
באמת אפ"ל דגם בביכורים תהיה פלוגתא
רבתי בינייהו, כמשי"ת.

דהנה, בברייתא התם מבואר טעם
המ"ד דגם "ביאה" לחד לאחר ירושה
וישיבה משמע, דילפינן ליה בבנין אב
ממינוי מלך, ד"הואיל ונאמרו ביאות בתורה
סתם ופרט לך הכתוב באחד מהן [גבי מינוי

תוספתא מנחות ספ"ו. קידושין מ, ב וברש"י שם ד"ה גדול).

ומעתה נראה לומר דהיא היא כוונת הספרי כאן "אין והיה אלא מיד", רוצה לומר דחידש הכתוב דשאני מצות בכורים (מכו"כ מצות התלויות בארץ) שאין חיובה מתחיל בסיום י"ד שנה אלא כל יחיד נתחייב בה מיד משכבש חלקו ונתיישב בו [וראה דברי דוד להט"ז ריש פרשתנו שאפשר לפרש שגם קודם שילה הי' חיוב ביכורים, ע"ש. וראה גם צידה לדרך ועוד ממפרשי התורה. ומתמצים עפ"ז ל"ל קרא ד"וירשתה וישבת", תיפוק ליה דאינו נוהג אלא בפני הבית. ע"ש ואכ"מ].

אמנם, לפי המפורש בסוגיין דלחד מ"ד הוו מלך ובכורים שני כתובים הבאים כאחד, היינו שמשמעות "ירושה וישיבה" האמורה בשניהם אחת היא – הרי להדיא דלא נשתנה חיוב ביכורים משאר מצוות שחיובן לאחר ירושה וישיבה, כגון מלך, וק"ל.

ומאחר דאשכחן דדעת הספרי דאזלינן בתר כיבוש וישיבת יחיד, שוב י"ל דאידך תנא דס"ל דלא הוו שני כתובים הבאים כאחד יעלה בקנה אחד עם שיטת הספרי (אבל לא מצד שיטת הגמרא דסברת הך מ"ד הוא משום דאיכא צריכותא לב' הכתובים, אלא לפי שמעיקרא אין ענין ב' כתובים שווה), וזהו דנקט בלשוננו גבי מלך "פרט לך הכתוב באחד מהן לאחר ירושה וישיבה כו", כי אכן "ירושה וישיבה" המדוברת כאן נאמרה במלך לחוד ולא בביכורים, דהתם לאו היינו "ירושה וישיבה" האמורה כאן אלא ירושת וישיבת היחיד.

אמנם עדיין יש לדייק בלשון הספרי "אין והיה אלא מיד", דמשמע שהחיוב הוא

הוי בגדר שני כתובים הבאים כאחד (ובכל אחד מהכתובים יש צריכותא יחידית והוי כ"אחד" שאין שני לו, ודו"ק), מ"מ מכלל אמירת דרשני לא יצא, ולהלן ית' איך הלשון מדוקדקת לגמרי.

ויובן בהקדים הברייטא שבספרי ריש פרשתנו עה"פ דביכורים "והיה כי תבוא אל הארץ", "אין והיה אלא מיד", ומשמע דס"ל דהחיוב הוא מיד בכניסתם (וראה בפ"י ראב"ע עה"כ), וכבר הקשו המפרשים (ראה ספרי דבי רב לספרי, זרע אברהם, מלבי"ם, צפע"נ עה"ת. ועוד) דהלא מקרא מלא דיבר הכתוב לאלתר "וירשתה וישבת בה", וכנ"ל בסוגיין דכו"ע מודי בזה. וראה מה שכתב בזה בזית רענן על הילקוט כאן (וכ"כ בתולדות אדם לספרי כאן, ועוד).

ונראה לבאר דיש כאן שיטה חדשה בהך דינא דלא נתחייבו בביכורים עד ירושה וישיבה. דהנה התנאי דירושה וישיבה הנאמר בכתוב באמת מצינו לפרשו בב' דרכים, דמחד יל"פ דהיינו לאחר ירושתם וישיבתם של ב' ישראל, וכמ"ש רש"י בקידושין לעיל מיניה (לו). דהוא אחרי י"ד שנה דכיבוש וחילוק כל ישראל, אבל י"ל נמי דכל יחיד ויחיד מיד כשכובש (וקונה) חלקו מתחייב במצוה זו.

ואמנם בירושלמי רפ"ו דשביעית אכן מפורש דחיוב מצוות התלויות בארץ הוא לאחר שבע שכבשו ושבע שחילקו, "עד שעה שקנו כו"ה" (משא"כ בברייטא דבסוגיין בבבלי, ועד"ז בברייטא דספרי שם, איתא רק "לאחר ירושה וישיבה", כלשון הכתוב "וירשתה וישבת"), ומבואר בירושלמי להדיא דלא אמרינן ד"ראשון ראשון קונה ומתחייב" (וכן מפורש בברייטא שביירושלמי חלה פ"ב ה"א. ערלה פ"א ה"ב. סוטה פ"ז ה"ג. וראה

ויתר על כן י"ל דבר חידוש, דלשיטת הספרי אכן היתה אפשריות לקיים בפועל מצות ביכורים "מיד" (בבואם לארץ) ממש, בתחילת הכיבוש. דהנה איתא בספרי (בהעלותך י, לב) בפירוש דברי משה ליתרו "והיה כי תלך עמנו גו' והטבנו לך" היינו שיותן לבניו "דושנה של יריחו" (עד שיבנה בית הבחירה), "והיו (בני יתרו) אוכלים אותו ארבע מאות שנה וארבעים שנה" (מספר השנים מראשית כניסת ישראל לארץ עד בנין בית הבחירה), ונמצא, ש"דושנה של יריחו" הובטח לבני ישראל והם הטיבו ליתרו ונתנוהו ליתרו (בניו) בפועל מיד כשנכנסו לארץ.

פירוש, דגבי "דושנה של יריחו" שלא היתה במצות חילוק (היינו הגורל, "אך בגורל יחלק את הארץ" (פנחס כו, נה)) כי מלכתחילה בעת הכיבוש היה זה חלק מבורר דבני יתרו, יש לחקור בדין ביכורים בה – מתי חל החיוב. ולהמבורר לעיל אפ"ל דפלוגתא היא בין הני שיטות. דלשיטת פשטות הש"ס ושאר המקורות דנקטי דחיוב ביכורים הוא רק לאחר י"ד שנה דכיבוש וחלוקה י"ל דהוא הדין בדושנה של יריחו, כי לפניו אין ביכורים בשום דוכתא. אבל ע"פ משנת"ל בשיטת הספרי, דחלות חיוב בכורים תלויה בביאת הארץ, והתנאי דירושה וישיבה אינו אלא כדי שיהיה זה ראשית פרי האדמה אשר נתת ל' ה', מסתבר לומר שבנידון זה שהיה חלקם מבורר כבר, נתחייבו בביכורים לאלתר. ומעתה נמצא דדברי הספרי "אין והיה אלא מיד" נתקיימו שפיר כפשוטם.

מיד אחר הביאה, ואילו לפי הנ"ל הרי סו"ס גם ירושת וישיבת היחיד לא היתה אלא לאחר שבע שכבשו, שמיד לאחר זה (בתוך שבע שנות החילוק) – כל אחד מיד כשמכיר חלקו מתחייב, וא"כ אי"ז "מיד" בביאה.

ולכך נראה להרחיק עוד, דהך חילוק דאמרנין דשאני ביכורים משאר מצוות התלויות בארץ שאי"ז להמתין "עד שעה שקנו כולה", לא רק לחלק בין יחיד לציבור יצא אלא שזהו חילוק בעצם גדרו של התנאי ד"ירושה וישיבה". דהנה ברוב ככל המצות התלויות בארץ החיוב תלוי בכיבוש בארץ וחלוקתה, היינו שהם הגורמים חלות החיוב (אי משום שעד אז חסר עדיין בשלימות קדושת הארץ (עיי' ערכין לב:) או לפי שהחיוב תלוי בקנין כל הארץ); משא"כ גבי ביכורים, עצם חלות החיוב תלויה בביאה לארץ בלבד, והתנאי ד"ירשתה וישיבת בה" (אינו גורם חלות החיוב אלא) הוא רק הסרת ארי דרביע עליה (עיי' עירובין עח:, שבועות כב:), מפני שקיום מצוה זו בפועל אינו אפשרי אלא כשהשדה היא שלו וברשותו (יעיי' רמב"ם הל' ביכורים פ"ב ה"י ואילך) – כמו שאומר (פרשתנו כו, י) "הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה'" – דהיינו לאחר ירושה וישיבה שלו, כשיש לו חלק מבורר בארץ. וזהו מאי דקאמר הספרי "והיה כי תבוא – אין והיה אלא מיד", דממש"נ "והיה כי תבוא" למדנו שחיוב בכורים חל מיד בבואם לארץ, וע"ד מצות חלה שנתחייבו בה תיכף "בבואכם אל הארץ" (שלח טו, יח) כדאיתא בספרי (וכ"ה בפרש"י) עה"פ.

"דירה בתחתונים" בלבו של ילד פלוני

שמבטיח בעד ענין זה טוב גשמי ורוחני בשבילם
ובשביל ילידיהם שיחיו,

ואם תתבונן אפילו לשעה קלה בכל הנ"ל,
הנה אינני רואה מקום לאיזה תלונה או לאיזה
התמרמרות, כי אם אדרבה לשמחה גדולה
ועצומה...

(אגרות קודש ח"א עמ' קס)

חלק בשמחת ה' במעשיו ושמחת ישראל בעושייו!

...מה שמפליאני ביותר הוא מה שמצטער על
עסקו עתה [כמלמד לתינוקות של בית רבן] ועל
סיומו במכתבו שכותב שהוא בצער עצום עי"ז
ואומר אשר ע"י התעסקותו הנ"ל נפל בלימודו.

והרי ידוע ומפורסם תורת הבעש"ט
ששמענוה כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נב"מ זי"ע אשר כדאית ירידת
הנשמה למטה ולהיות כאן בגוף גשמי משך
שבעים שמונים שנה בשביל לעשות טובה פעם
אחת במשך ימי חייו לאיש או אשה הישראלים
בגשמיות או ברוחניות והנשמה הרי היא חלק
אלקה ממעל ממש וחצובה מתחת כסא הכבוד,
ובכל זה אומרת השכינה אשר כדאי שתד
ממקום כבודה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא
בשביל עשיית טובה פעם אחת, וכאשר זיכהו
השם יתברך והצליחו שבכל יום ויום עושה מה
בקירוב לבם של בני ישראל לאבינו שבשמים
שעל ידי זה יש לו חלק בשמחת ה' במעשיו
ושמחת ישראל בעושייו...

(אגרות קודש ח"ט עמ' מג)

תלונה והתמרמרות? שמחה גדולה ועצומה!

...ולהודעתו אודות מצב בריאות זוגתו תחי'.

הנה צריך ה' להסביר לה שכל אחד ואחת
מאתנו מבקשים ולפעמים גם דורשים מהשם
יתברך בורא כל עולמים, שישפיע לנו את כל
צרכנו וגם ימלא את רצוננו מבלי להביא בחשבון
עד כמה ראויים אנו לכך, ועד כמה מתאים אשר
הקדוש ברוך הוא . . יתעניין בצרכנו, ולא עוד
אלא אפילו במילוי רצוננו בעניינים שאפילו
בעיני האדם הם עניינים פעוטים, ובכל זאת
מבקשים ודורשים את הנ"ל, והשם יתברך בחסדו
חסד חנם - ממלא את התפלה,

וכשביחד עם זה בא הקדוש ברוך הוא ומבקש
שיעשו מה, לקרב לבו של בנו יחידו, שזהו כל
אחד ואחת מבני ישראל, בן ובת, אשר מפני כמה
סיבות אינו יודע את הנדרש מאתו בעיני תורה
ומצות,

ואומר הקדוש ברוך הוא שלתכלית זו ברא כל
העולמות בשביל שפלוני בן פלוני בסיוע זוגתו
תחי' יעשו לו "דירה בתחתונים" בלבו של ילד
או ילדה פלונית, ולתכלית זו עוזב את העליונים
ותחתונים וכו', וכמבואר בתניא בכמה פרקים,

הרי דבר פשוט שלא רק שצריכים למלאות
בקשתו של הקדוש ברוך הוא במילואה, אלא
שצריכים להיות ב[צ]לה ובשמחה גדולה, על
שזכו שהקדוש ברוך הוא פנה בבקשתו זו אל
איש פלוני או אל אשה פלונית, ונתן להם את
האפשרות למלאות את מבוקשו, ולא עוד אלא

דברי החסידות

שהיות ומכתבים בעניני עבודת ה' מכ' קאדמו"ד
מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

פשר חיוכו של אליהו הנביא

מאז, קבלתי על עצמי דרך בעבודה להשתדל שהיהודים אנשים נשים ומספ יאמרו
דברי שבח להשי"ת על ידי שתמיד הייתי שואל אותם על מצב בריאות ילדיהם ועל
מצב פרנסתם, והם עונים לי בדברי שבח שונים להקב"ה, כל אחד כדרכו.

המבוא לפרסום עבודת אהבת ישראל

סיפר הבעש"ט: ביום ההולדת שלי, ח"י אלול תע"ד, הייתי בשוב קטן. בעל הבית
הפונדקאי ה' יהודי פשוט בתכלית, ידע להתפלל בקושי ופירוש המלות לא ידע כלל.
הוא ה' ירא שמים גדול והי' רגיל לומר על כל דבר ובכל זמן "ברוך הוא ומבורך לעולם
ועד", ואשתו הפונדקאית היתה רגילה לומר "יבורך יהי" שמו הקדוש".

באותו יום יצאתי להתבודד בשדה, כפי הסדר המסודר מקדמונים שביום ההולדת יש
להתבודד משך זמן מסויים. בעת התבודדותי אמרתי מזמורי תהלים ועסקתי בייחודי שמות
הקדושים.

בהיותי שקוע בזה, לא הרגשתי את הנעשה סביבי. פתאום ראיתי את אליהו הנביא וחיוך
על שפתיו. התפלאתי מאד שבהיותי לבדי זכיתי לגילוי של אליהו הנביא. אצל הצדיק ר'
מאיר, וכן בהיותי עם הצדיקים הנסתרים, זכיתי לראות את אליהו הנביא. אך לזכות לגילוי
בהיותי לבד, ה' זה לי הפעם הראשונה והתפלאתי. כן לא יכולתי לפרש את חיוכו של אליהו
הנביא.

אליהו הנביא אמר לי:

הנך מתייגע בעמל רב לכוון את ייחודי השמות הקדושים היוצאים מפסוקי התהלים שדוד
מלך ישראל סדרם, ואהרן שלמה הפונדקאי וזלאטע רבקה הפונדקאית אינם יודעים את ייחודי
השמות הקדושים היוצאים מ"ברוך הוא ומבורך לעולם ועד" שהפונדקאי אומר, ו"יבורך
יהי" שמו הקדוש" שהפונדקאית אומרת, והייחודים האלה רועשים בכל העולמות הרבה יותר
מאשר ייחודי השמות שהצדיקים הגדולים מכוונים.

לקראת שבת

טז

אליהו הנביא הסביר לי גודל הנחת רוח כביכול בשמים מהשבח והתהילה שאנשים נשים וטף מהללים ומשבחים את הקב"ה, ובייחוד כשההלול והשבח באים מפי אנשים פשוטים, ובפרטי פרטיות כשההלול והשבח הם באופן תמידי – הרי הם דבוקים תמיד בהשי"ת באמונה טהורה ובתמימות הלב.

מאז, קבלתי על עצמי דרך בעבודה להשתדל שהיהודים אנשים נשים וטף יאמרו דברי שבח להשי"ת על ידי שתמיד הייתי שואל אותם על מצב בריאותם, מצב בריאות ילדיהם ועל מצב פרנסתם, והם עונים לי בדברי שבח שונים להקב"ה, כל אחד כדרכו.

משך שנים התנהגתי בדרך עבודה זו ובאסיפה מסוימת קבלו דרך עבודה זו שהיא המבוא לפרסום עבודת אהבת ישראל.

(תרגום מספר השיחות תש"ג עמ' 167 ואילך)

כל יהודי – ספר תורה!

מורנו הבעל שם טוב נולד בשנת תנ"ח, וסימנו – נח"ת. הוא הביא נחת להקב"ה מכל יהודי, אפילו מאנשים פשוטים.

ידועות הנסיעות שהי' הבעש"ט עורך בישובים ועיירות, מכנס אנשים נשים וטף ושואל אותם למצב בריאותם, פרנסתם וכדומה, כך שהי' מביא אותם לענות: השבח להשי"ת. על ידי כך עורר הבעש"ט את האמונה הפשוטה בכל היהודים, וגרם נחת רוח גדולה למעלה.

ידוע מה שאמר מורנו הרב המגיד ממעזריטש: הלוואי שנשק באהבה כזו ספר תורה כפי שהי' הבעש"ט מנשק את הילדים כשהובילים ל'חדר' כשהי' עוזר למלמד. כל יהודי הוא ספר תורה.

(תרגום מספר השיחות ה'תש"ד עמ' 163)

שיחות קודש

דברות קודש בעניני הוראה, הדרכה
והיוזק בעבודת השי"ת

התוכן שספדור זה הובא כאן בסגנון שנאמרו הדברים ע"י רבינו,
מלבי שנינו עריכה קלים להקל על הלומד

לנצל כל רגע פנוי ללימוד התורה

מבלבל לא רק את עצמו...

[ידוע] מאמר הבעש"ט (ראה כתר שם טוב בהוספות סרכ"ג ואילך. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר)) שמכל דבר בעולם צריך ללמוד הוראה בעבודה, [ויש להבהיר:] ברור הדבר שאין הכוונה שהאדם צריך להתרוצץ בכל מקום ומקום בעולם, כדי ללמוד הוראות בעבודת ה' - שהרי כל רגע פנוי צריך יהודי לנצל ללימוד התורה; הכוונה אינה אלא שאם הוא כבר ראה או שמע דבר-מה, אזי צריך ללמוד מזה הוראה בעבודתו, אבל לא שבגלל זה יקרא עיתונים וכו'.

ולא כמו אלו שלהוטים לידע כל פרטי הדברים מקריאת עיתונים, מבלי להחסיר "ח"ו" אפילו יום אחד, והיינו, שגם לאחר ששכר שמעו בבוקר ברדיו אודות כללות הענין, רצים מיד לקנות את העיתון, אולי יש שם עוד פרטים שלא שמעו עדיין; מה שמותיהם של האנשים, שמות נשותיהם, וכמה ילדים יש להם וכו', ולכן משתדלים לשמוע עוד הפעם את הרדיו, אולי יתוספו עוד פרטים... ולאחרי כן, בבואו לבית-הכנסת ביום השבת קודש, עליו להראות לכולם שהוא בקי בכל פרט ופרט, שהרי אינו "מפגר" או "בטלן", אלא הוא אדם מודרני, ולכן מדבר על ענין זה בבית-הכנסת, ביום השבת קודש, שכל רגע הוא קודש כו', ומבלבל (לא רק את עצמו אלא) גם אחרים וכו'.

ובכן: כל האמור לעיל (בנוגע ללימוד הוראה מהטיסה הראשונה של בני אדם לחלל, שארעה באותו שבוע. המו"ל) אין בו משום אישור לאלו שיודעים כל פרטי הענינים מהקריאה בעיתונים כו' (ואדרבה: רחמנות גדולה עליהם כו'), שכן, ענינים כמו עיתונים וכיו"ב, טוב להם שלא נבראו...

ואילו הדיבור בכל הנ"ל אינו אלא לאחר שיודעים אודות מאורע זה, שאז צריכים ללמוד ממנו הוראה בעבודה ה'. ועל דרך מה שכתוב (משלי כב. ו) "חנוך לנער על פי דרכו", שגם מ"דרכו" צריך למצוא ענינים בעבודת ה'.

כיצד היתה דרך החיים בעבר?

...מספרים על יהודי זקן מחסידי ליובאוויטש שהי' יושב ולומד בבית-הכנסת או בביתו, מבלי להתעניין מה קורה בעולם, שכאשר סיפרו לו שהכתירו את ניקאָלאי לקיסר, שאל: הרי כבר הכתירו אותו פעם אחת, ולמה הוצרכו להכתירו עוד הפעם!...

כוונתו היתה להכתרת ניקאָלאי הראשון, בזמן הצמח צדק, שאז הי' יהודי הנ"ל ילד קטן, וכיון שאז הי' נהוג להדליק נרות לכבוד הכתרת המלך, זכר שכבר הכתירו אותו, ולכן שאל למה צריכים להכתירו עוד הפעם - כיון שלא ידע שמדובר עתה אודות ניקאָלאי השני, לפי שבינתיים מת ניקאָלאי הראשון, ולאחריו היו עוד כמה מלכים...

ומכאן רואים גם כיצד היתה דרך החיים בעבר (ראה גם ת"מ חלו" ס"ע 227 ואילך) - שניצלו כל רגע פנוי ללימוד התורה, ועל ידי זה זכו לאריכות ימים ושנים טובות מתוך מנוחה וכו', ללא כל הענינים הנדרשים בימינו, כמו פסיכיאטרים ופסיכולוגים, סמי מרפא להרגעת העצבים, ואפילו ללא אנטי-ביוטיקה!...

